

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан соціально-гуманітарного
факультету
Оксана ГОМОТЮК
«30» _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
«30» _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

**з дисципліни «Художньо-прикладна графіка»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 02 Культура і мистецтво
спеціальність – 022 Дизайн
освітньо-професійна програма – «Графічний дизайн»**

кафедра архітектури та дизайну

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	2	4	32	14	3	4	97	150	4

**Тернопіль – ЗУНУ
2024**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри архітектури та дизайну, протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри архітектури та дизайну, д.архітектури ., професор

Оксана ДЯЧОК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Дизайн» протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності
к.пед.н., ст..викл.

Ірина ЦІДИЛО

Гарант ОП «Графічний дизайн»
к.пед.н., ст.викл.

Ірина ЦІДИЛО

Робочу програму склав викладач кафедри архітектури та дизайну **П'єх Роман Михайлович.**

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Художньо-прикладна графіка»

1. Опис дисципліни «Художньо-прикладна графіка»

Дисципліна «Художньо-прикладна графіка»	Галузь знань / спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань: 02 Культура і мистецтво	Статус дисципліни <i>вибіркова</i> Мова навчання <i>українська</i>
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність: 022 Дизайн	Рік підготовки: <i>Денна – 2</i> Семестр: <i>Денна – 4</i>
Кількість змістових модулів – 1	Освітньо-професійна програма «Графічний дизайн»	Лекції: <i>Денна – 32 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 14 год.</i>
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 97 год.</i> Тренінг: <i>Денна – 4 год.</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 3 год.</i>
Тижневих годин – 6 з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «Художньо-прикладна графіка»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення курсу «Художньо-прикладна графіка» є набуття знань з графічного мистецтва та розвиток професійних навичок в графічній діяльності.

2.2. Завданнями вивчення дисципліни є ознайомлення з різновидами та теоретичними основами мистецтва графіки, практичне використання закономірностей палітри виразних засобів, прийомів та способів графічного відтворення художньої форми.

2.5. Результати навчання.

Знання:

- різновидів та теоретичних основ мистецтва графіки;
- закономірностей палітри виражальних засобів вільної графіки;
- особливостей книжкової графіки.

Практичні навички й уміння:

- уміння створювати композиції використовуючи закономірності палітри виражальних засобів графічного мистецтва;
- володіння різними прийомами та способами графічного відтворення художньо-графічної форми;
- опанування практичними навичками роботи різними графічними інструментами та матеріалами вільної графіки.

Програмні результати навчання:

- уміння створювати композиції засобами вільної графіки;
- уміння ілюструвати різні літературні твори;
- готовність до фахової діяльності в галузі графічного мистецтва;
- розумова активність, креативність у вирішенні нестандартних завдань/

3. Зміст дисципліни «Художньо-прикладна графіка»

Змістовий модуль 1.

Вільна графіка

Тема 1. Вступ. Різновиди графіки. Вільна графіка: її особливості, різновиди.

Вступ. Різновиди графіки, завдання курсу, матеріали, інструменти, обладнання. Вільна графіка. Особливості, різновиди. Матеріали та техніка виконання навчальних вправ.

Тема 2. Виразальні засоби вільної графіки. Навчальні вправи чорною лінією.

Серія вправ – лінія, штрих, крапка, пляма.

Виконання на аркушах білого паперу форматом А4 перами різної товщини тушшю, гелієвими ручками, маркерами. Кожний вид вправ – лінія, штрих, крапка, пляма виконується не менше ніж на двох аркушах. Виконання вправ без допомоги лінійки та косинця.

Тема 3. Виконання натюрморту лінією.

Простий натюрморт з трьох побутових предметів на тлі драпіровок різного тону та фактури. Виконання в лінійно-пластичному зображенні постановки натюрморту. Дослідження виразних можливостей різних типів ліній (прямі, вертикальні, горизонтальні, ламані, хвилясті, спіральні, тонкі, товсті, насичені тощо).

Тема 4. Виконання натюрморту штрихом.

Виконання штрихом простого натюрморту з трьох побутових предметів на тлі драпіровок різного тону та фактури. Різні властивості округлої геометричної форми площини та об'єму предметів натюрморту, складок драпіровок.

Тема 5. Клазури. Короточасні вправи на фактурну рівновагу в прямокутнику та овалі.

Виконання клазури. Специфіка виконання композиції в прямокутнику та композиції в овалі.

Тема 6. Виконання натюрморту крапкою.

Виконання крапкою простого натюрморту з трьох побутових предметів на тлі драпіровок різного тону та фактури. Вирішення задачі на виявлення графічної форми, використовуючи різноманітні за розміром та формою крапки. Передача глибини всіх площин і планів за допомогою тону.

Тема 7. Рисунки рослин. Серія зарисовок рослин з натури різними графічними прийомами.

Виконання зарисовок рослин із натури (рослини з натурального фонду кабінету графіки, власні кімнатні рослини, рослини з ландшафтного оточення). Використання різних графічних прийомів, виявлення структури форми та фактури поверхні окремих рослин.

**4. Структура залікового кредиту
з дисципліни «Художньо-прикладна графіка»**

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	Інд. роб.	Тренінг	Контр. заходи
<i>Змістовий модуль I. Вільна графіка</i>						
Тема 1. Вступ. Різновиди графіки. Вільна графіка: її особливості, різновиди.	4	2	10	1		Поточне опитування
Тема 2. Виразальні засоби вільної графіки. Навчальні вправи чорною лінією. Серія вправ – лінія, штрих, крапка, пляма.	6	2	10			Поточне опитування
Тема 3. Виконання натюрморту лінією.	6	2	5	1		Поточне опитування
Тема 4. Виконання натюрморту штрихом.	6	4	10			Поточне опитування
Тема 5. Клаузури. Короткочасні вправи на фактурну рівновагу в прямокутнику та овалі.	6	2	10			Поточне опитування
Тема 6. Виконання натюрморту крапкою.	4	2	5			Поточне опитування
Тема 7. Рисунки рослин. Серія зарисовок рослин з природи різними графічними прийомами.			10			Поточне опитування
<i>Загалом</i>	32	14	97	3	4	
<i>Підсумковий контроль</i>	залік					

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття № 1

Тема 1. Вступ. Різновиди графіки. Вільна графіка: її особливості, різновиди.

Питання для обговорення:

1. Вступ. Різновиди графіки, завдання курсу, матеріали, інструменти, обладнання.
2. Вільна графіка. Особливості, різновиди.
3. Виразальні засоби вільної графіки.

Практичне заняття № 2

Тема 2. Виразальні засоби вільної графіки. Навчальні вправи чорною лінією. Серія вправ – лінія, штрих, крапка, пляма.

Вправи виконуються на аркушах білого паперу форматом А4 пераами різної товщини тушшю, гелієвими ручками, маркерами. Кожний вид вправ – лінія, штрих, крапка, пляма виконується не менше ніж на двох аркушах. Аркуш паперу необхідно поділити на квадрати зі стороною 5см (12 квадратів). Вправи виконуються без допомоги лінійки та косинця.

Вправи прямими лініями. Вправи лінією різної товщини включають в себе: прямі лінії – (горизонтальні, вертикальні, нахилені під різними кутами, перехрещені); ламані лінії – (горизонтальні, вертикальні, нахилені, концентричні, перехрещені); хвилясті – лінії (горизонтальні, вертикальні, нахилені, перехрещені, концентричні); спіралеподібні – (горизонтальні, вертикальні, нахилені, перехрещені, концентричні)

Вправи короткими лініями-штрихами. Серія вправ короткими лініями-штрихами включає в себе вправи різні по щільності, напрямкам штриховки, концентрації та розосередження, штрихами різної товщини.

Вправи крапкою та плямою. Вправи крапкою включають; рівномірне покриття площини, не рівномірне покриття з концентрацією до центру, або розосередженням на периферію, або динамічним зрушенням в певний бік прямо чи під кутом.

Вправи плямою доцільніше виконувати маркерами з широким кінцем. Форми плям круглі, пластичні, прямосторонні різного розміру напрямку та насиченості.

Практичне заняття № 3

Тема 3. Виконання натюрморту лінією.

Виконання натюрморту лінією. Для вправи обрати простий натюрморт з трьох побутових предметів на тлі драпіровок різного тону та фактури. Виконати в лінійно-пластичному зображенні постановку натюрморту. Дослідити виразні можливості різних типів ліній (прямі, вертикальні, горизонтальні, ламані, хвилясті, спіральні, тонкі, товсті, насичені тощо). Формат паперу А4, формат композиційного зображення – не більше 160 мм по більшій стороні. Матеріал: туш, перо, гелева ручка.

Практичне заняття № 4

Тема 4. Виконання натюрморту штрихом.

Виконання натюрморту штрихом. Виконати штрихом простий натюрморт із трьох побутових предметів на тлі драпіровок різного тону та фактури. Показати різні властивості округлої геометричної форми площини та об'єму предметів натюрморту, складок драпіровок. Формат паперу А4, формат композиційного

зображення – не більше 160 мм по більшій стороні. Матеріал: туш, перо, гелева ручка.

Практичне заняття № 5

Тема 5. Клазури. Короткочасні вправи на фактурну рівновагу в прямокутнику та овалі.

Клазури. Короткочасні вправи на фактурну рівновагу в прямокутнику та овалі.

Виконання клазури в прямокутнику. Вправи виконуються на аркушах білого паперу форматом А4 пером тушшю, гелієвою ручкою, фломастером чорного кольору.

Для виконання клазури в прямокутнику потрібно на форматі аркуша намалювати прямокутник довільного формату з гармонійними полями. В середині утвореного прямокутника спонтанно провести ряд прямих та кривих ліній, які переплітаючись створюють мережу багатокутових фігур. Поступово, пам'ятаючи про «три компоненти рівноваги» заповнити всі наявні фігури різноманітними графічними фактурами. При цьому використати набуті навички попередніх вправ.

Виконання клазури в овалі. Для композиції в овалі треба замість прямокутника намалювати овал довільного розміру (динамічної) форми. Всі подальші дії подібні діям попереднього завдання, з перевагою при розмітці криволінійних елементів.

Практичне заняття № 6

Тема 6. Виконання натюрморту крапкою.

Виконання натюрморту крапкою. Виконати крапкою простий натюрморт із трьох побутових предметів на тлі драпіровок різного тону та фактури. Вирішити задачу на виявлення графічної форми, використовуючи різноманітні за розміром та формою крапки. Передати глибину всіх площин і планів за допомогою тону. Формат паперу А4, формат композиційного зображення – не більше 160мм по більшій стороні. Матеріал: туш, перо, гелева ручка.

Практичне заняття № 7

Тема 7. Рисунки рослин. Серія зарисовок рослин з природи різними графічними прийомами.

Рисунки рослин. Серія зарисовок рослин із природи, різними графічними прийомами. Виконати серію зарисовок рослин з природи (рослини з натурального фонду кабінету графіки, власні кімнатні рослини, рослини з ландшафтного оточення). Різними графічними прийомами виявити структуру форми та фактуру поверхні окремих рослин. Формат паперу А4. Матеріал: туш, перо, гелева ручка, фломастери, маркери, пензель.

Зарисовки деревоподібних кімнатних рослин. Для виконання завдання обрати рослини з яскраво вираженою відкритою структурою (олеандр, фуксія, петунія, драцена Сандера, кордиліна, монстерія, пальма фінікова або китайська, нефролепіс, хлорофітум тощо). Графічно виявити структуру форми та фактуру поверхні рослин. Перевагу надати різного виду ліній та штрихів.

Зарисовки декоративнолистяних рослин та кактусів. Для виконання завдання обрати рослини з компактним розміщенням листків характерної фактури та декілька

сортів кактусів (кальцеоларія, першоцвіт, сепполія, бегонія, сансев'єра, кактуси: опунсія, ребуція тощо) Графічно виявити структуру форми та фактуру Виконати зарисовки рослин з ландшафтного оточення (скелетні та дрібні гілки бузку, акації, вишні, сливи, яблуні, троянди, жасмину, форзиції, декоративних куців тощо). Графічно виявити структуру форми та фактуру поверхні листків, гілок стовбурів, кори. Використати повну гаму графічних прийомів.

6. Тренінг

Організація і проведення тренінгу:

Тема: Натюрморт за допомогою темного штриха

Порядок проведення:

Методика виконання натюрмортів за допомогою темного штриха.

Виконати нескладний натюрморт за допомогою темного штриха (туш, перо).

7. Самостійна робота

Самостійна робота студентів є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час. Головна мета проведення самостійної роботи полягає у необхідності більш детальнішого розгляду тематики курсу з використанням рекомендованих матеріалів і виконанням практичних завдань.

Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. Навчальний матеріал з дисципліни, передбачений для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальним заняттям.

Самостійна робота виконується у формі реферату (2 теми за вибором студента). Під час виконання студент має використовувати вітчизняні та зарубіжні інформаційні матеріали, самостійно проводити пошук документальної та фактографічної інформації, систематизувати та узагальнювати дані, виявляти ключові моменти, використовувати електронну пошту та телеконференції, застосовуючи методи пошуку в мережі Інтернет. За потреби проводити реферування документів, формуючи власні погляди на явища, події та процеси, ґрунтуючись на знанні граматичних форм.

Робота виконується на аркушах паперу формату А4 обсягом не менше ніж 15 сторінок друкованого тексту (Times New Roman, 14). Для чіткого та послідовного викладу матеріалу потрібно скласти план роботи, який має містити такі обов'язкові структурні частини: вступ (обсягом близько 2 сторінок), де висвітлюються сутність і значення теми, формулюється предмет, об'єкт, мета дослідження, обґрунтовується його актуальність; основну частину – розкривається зміст питань теми роботи, наводяться зауваження; висновки, де підсумовується зібраний матеріал та містяться пропозиції; список використаних джерел, на які даються посилання у тексті.

Тематика самостійної роботи

1. Графіка як вид образотворчого мистецтва.
2. Види графіки.
3. Засоби виразності графіки.

4. Художньо-прикладна графіка як вид графіки.
5. Значення художньо-прикладної графіки в світовому образотворчому мистецтві.
6. Інструменти та матеріали, що використовуються в графіці.
7. Значення кольору в графіці.
8. Графічна мова форм.
9. Форма суті та суть форми.
10. Вивчення форми в природі.
11. Лінія як основний засіб виразності графіки.
12. Пляма як засіб виразності графіки.
13. Передача фактури та т текстури в графіці.
14. Значення ритму в графіці.
15. Створення шрифтів.
16. Види шрифтів.
17. Шрифти епохи Відродження.
18. Каліграфічне письмо.
19. Стародавня слов'янська абетка – кирилиця.
20. Авторський шрифт. Значення. Приклади.
21. Проектна графіка, її суть та призначення.
22. Стил в графічному дизайні.
23. Оптична ілюстрація в графіці.
24. Диптих. Триптих. Серія.
25. Виникнення та розвиток плакату.
26. Ліногравюра як різновид графіки.
27. Офорт як один із видів друкованої графіки.
28. Графічні твори Т.Г.Шевченка.
29. Книжкова графіка. Виникнення, розвиток та розповсюдження.
30. Ілюстрація як елемент образотворчого мистецтва.
31. Вітчизняні майстри книжкової графіки.
32. Світові художники-ілюстратори.
33. Вітчизняні майстри-ілюстратори
34. Значення ілюстрації і книгодрукуванні.
35. Образ сучасної книги.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Контроль та оцінювання теоретичних знань та практичних навичок студентів протягом навчального семестру відбувається за результатами усних відповідей на практичних заняттях, складанні підсумкового колоквиуму, а також у процесі контролю поточної самостійної роботи.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

У процесі вивчення дисципліни «Художньо-прикладна графіка» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100 бальною шкалою:

- поточне опитування;
- виконання модульної контрольної роботи;
- оцінювання виконання тренінгу;
- залік.

Підсумковий бал за 100-бальною шкалою з дисципліни визначається як середньозважена величина залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40%	40%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Тренінг	Самостійна робота
Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих на практичних заняттях	Підсумкова творча робота (охоплює усі теми)	Визначається як оцінка, отримана за виконане завдання під час тренінгу	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконані завдання самостійної роботи

Шкала оцінювання

За шкалою університету ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-7
2	Проекційний екран	1-7
3	Наявність доступу до мережі Інтернет (за необхідності)	1-7
4	Ноутбук	1-7
5	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-7
6	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-7

11. Рекомендовані джерела інформації

1. Богомальний Н.Я., Чебикін В.І. Техніка офорта. К.: Техніка офорта.-К.: Вища школа, 1978.
2. Каталог поштових марок України (1918 – 2007): каталог довідник / [авт. упор. Гонцарюк І. В. та ін.].- Київ : Марка України, 2008. 218 с.
3. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти / М. А. Кириченко. К.: Вища школа, 2002. 190 с.
4. Куленко М. Графіка шрифту / М. Куленко. К.: вид-во КНУБА, 2004. 192 с.
5. Лагутенко О. Нариси з історії української графіки ХХ століття / О. Лагутенко. К.: Грані-Т, 2007. 168 с.
6. Лесняк В. Акцидентний шрифт / В. Лесняк. Харків: Колорит, 2004. 140 с.
7. Миропольська Н., Ничкало С., Рагозіна В., Хлебнікова Л., Шахрай В. Уроки художньо-естетичного циклу в школі: навчання і виховання: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 240с.
8. Мистецтво у розвитку особистості: Монографія / За ред., передмова і післямова Н.Г.Ничкало. Чернівці: Зелена Буковина, 2006. 224с.
9. Резніченко М. І. Художня графіка / М. І. Резніченко. Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2011. 272 с.
10. Хмельовський О. Графіка і основи графічного мистецтва: навч. посібник / О. Хмельовський, С. Костукевич. Луцьк: вид-во ЛДПУ, 2003. 160 с.
11. Шалаєв Г. П. Вчимося малювати / Г. П. Шалаєв. К.: Країна мрій, 2002. 124 с.
12. Шевченко В. Я. Композиція плаката / В. Я. Шевченко. Харків: Колорит, 2007. 134 с

Електронні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. В. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського URL: www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників URL: <http://pidruchniki.ws/>
4. Види графіки. URL: <http://www.ukrreferat.com/index.php?refera=46461>
5. Книжкова графіка. URL: <http://www.slideboom.com/presentations/137093/26>
6. Техніки графіки. URL: <http://www.ex.ua/view/15817680>